

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Representanții poporului.

Sibiu, 24 Februarie n.

Nu arta, ori știința politice, care nu e tocmai așa de ușoară cum cred unii, deși la noi fac politică și cei ce nu au prea străbătut în secretele ei, ci mintea sănătoasă încă trebuie să ne spună și trebuie să ne facă să înțelegem, că în state constituționale, cum e și statul nostru, dreptul fundamental cetățenesc este dreptul de a-și exprima fiecare cetățean în mod liber, fără rezerve, fără temere și fără urmări, convingerile sale, părerile sale politice, așa cum i le dictează mintea și inima. Statele în cari lucrul acesta e cu neputință, nu sunt state constituționale!

Exprimarea convingerilor, a părerilor politice, se face în state constituționale pe trei căi deosebite: prin *presa liberă și independentă*, în *întâlniri publice*, neîmpedecate de nime, și prin *parlament*, prin rostul deputaților trimiși acolo. Ca să reprezinte anumite interese, să exprime anumite convingeri și păreri, cari nu sunt numai ale lor, ci și ale alegătorilor lor, ale întregului din care fac ei parte.

Statul nostru e stat constituțional. Cu toate acestea, în urma împrejurărilor în cari ne aflăm, noi cei de naționalitate nemaghiară nu ne prea putem spune liberi și fără frică de urmări convingerile politice, nici pe calea presei, care e urmărită pentru fiecare expresiune mai slobodă, și nici pe calea întrunirilor publice, cari ori că nu se permit de loc, ori dacă se țin, sunt ținute sub controla severă a organelor puterii de stat. Ne-a ramas deschisă deci numai o singură cale, *parlamentul*, unde deputații noștri credeam că au dreptul să vorbească așa cum cer interesele celor ce i-au trimis la dietă și cum le dictează convingerea proprie. Vedem însă, că se intenționează a ni se închide și această ultimă cale legală, pentru a nu mai avea nici una, noi, cetățenii liberi și credincioși ai unui stat constituțional.

Domnului deputat Dr. *Iuliu Maniu* i s'a detras deunăzi cuvântul din partea prezidentului camerei, din motivul, că a vorbit în dietă, la discuția asupra proiectului de lege despre votarea contingentului de recruți, așa cum îi era datorința să vorbească, că deputat naționalist, iar un domn fost ministru a făcut propunere, să se iee măsuri, ca în viitor fiecare deputat, care vorbește în felul cum a vorbit *Maniu*, să fie despoiat de mandatul seu, să fie trimis la primblare, iar în locul seu să fie ales alt deputat.

Să nu fie cu supărare, dar nu putem să aprobăm nici una, nici alta: nici detragerea cuvântului dela deputații, cari își rostesc vorbirile în cadrele bunei cuviințe, alegându-și bine cuvintele, irelevant că vorbirea lor place ori nu place cuiva, și nici luarea de măsuri, ca deputaților naționaliști să li se pună pum-

nul în gură, dacă vreau să nu fie dați afară din dietă.

Deputații naționaliști nu sunt reprezentanții persoanelor lor proprii în dietă, ci reprezentanții celorce i-au trimis la dietă, reprezentanții alegătorilor lor, *reprezentanții poporului* din care fac parte și ei. Când ei cer ceva în dietă, cer deci în numele celor ce i-au trimis acolo. Când spun ceva, plăcut ori neplăcut pentru urechile celor de altă convingere și de altă credință politică, spun în numele poporului lor, al căror reprezentanți legali ei sunt.

Să luăm ca exemplu vorbirea domnului deputat *Maniu*. Ce se cuprinde în ea? Admoniere, ca maghiarizarea să nu fie introdusă și în armată, în interesul binepriceput al patriei și al armatei însăși, care are să apere patria, nu să fie cuib de maghiarizare. A atins deci dl *Maniu* principiul, care formează baza politice naționaliste, după dorința tuturor popoarelor nemaghiare din patrie este, să rămână și pe mai departe aceea ce le-a lăsat Dumnezeu, popoare de sine stătătoare, cu limba și cu cultura lor specifică. Nime nu dorește să fie maghiarizat, pentru că celce a dorit lucrul acesta, s'a maghiarizat deja și nu mai face parte din alt popor.

Toți se feresc astăzi de maghiarizare, toți protestează în contra maghiarizării, întocmai cum s'au ferit și au protestat la timpul său și în contra inrolării între credincioșii altei religii, contrare convingerei și credinței lor, lucru din care s'au născut atâtea certe și bătăi, încetate numai atunci, când s'a decretat libertatea convingerei religioare.

Astăzi pentru fiecare popor e deci lucru sfânt *limba*, după cum în vremea aceea sfântă îi era fiecareia *legea*, pentru care gata a fost să-și deie și viața. Atunci popoarele și-au apărât legea, acum își apără limba, *naționalitatea*, și reclamă drepturi, cari să le asigure și garanteze existența și dezvoltarea, ca popor!

În deosebi ține la limba sa, la naționalitatea sa, la cultura sa, poporul român din patria aceasta, în numele căruia a vorbit în dietă deputatul *I. Maniu*, acel popor, peste care au trecut în veacurile lungi ale trecutului multe invasiuni, ale multor soiuri de barbari, fără ca să-l fi putut nimici, căci el a rămas pururea aceea ce a fost, *popor român*, după cum și în viitor tot popor român are să rămână.

Nu în numele său propriu a vorbit deci în dietă deputatul Dr. *I. Maniu*, ci în numele acestui popor, care tocmai pentru aceea l-a trimis la dietă, împreună cu ceilalți deputați români, ca reprezentanți ai săi, ca să spună acolo cu toată sinceritatea și cu toată tăria cuvântului, că nu vrea să fie despoiat de naționalitatea sa, nu vrea să fie maghiarizat, ci vrea să trăiască și mai departe ca popor român, dar nu ca dușman al națiunii maghiare, ci ca *aliat al ei*, în frățietate și bună înțelegere cu ea. Iar pentru a se putea ajunge aici,

se cere tocmai aceea ce a cerut deputatul *Maniu*: renunțarea la politica de maghiarizare, și de altcum zadarnică și negativă în rezultatele ei de până acum. Nu cu insulte, nu cu întreruperi bătăreane, nu cu detragere de cuvânt trebuia primită deci vorbirea deputatului *Maniu*, ci cu bunăvoință și recunoștință, având ea de scop tocmai aceea ce toți trebuie să dorim: *pacea între popoarele țării, întărirea patriei și ordinea în stat*.

Vorbirea deputatului Dr. I. Maniu

rostită în ședința din 16 Februarie n. a dietei ungare, la discuția asupra proiectului de lege despre votarea recruților.

(Fine).

Dr. I. Maniu: Convingerea mea — și cred că e a fiecăruia, care privește cu obiectivitate lucrurile — este, că monarhia va putea corespunde menirii sale, atât cu privire la Austria, cât și la Ungaria, numai dacă dv. veți renunța la năzuințele, ce profesăți astăzi și dacă dv. veți corespunde acelei dorințe, care pretinde, ca atât în Austria, cât și în Ungaria, să fie asigurată dezvoltarea liberă a popoarelor și să nu fie conturbată prin acțiunile de maghiarizare (sgomot infernal), de altă parte însă — și asta e mai pe sus de toate — nu e iertat să se încetățenească această năzuință de maghiarizare și în armată.

Dv. sunteți convingși, că eu și partidul nostru suntem gata să dăm mijloacele de lipsă pentru susținerea armatei în interesul apărării patriei... dar nu suntem înclinați să ne dăm sângele și avuțul nostru pentru o armată, pe care dv. vă năzuiați a o folosi pentru tendințele dv. de maghiarizare. (Sgomot infernal).

Mă miră mult, cum pot lua duii deputați în nume de rău și cum îndrăznesc să declare de nepatriotism...

Farkasházi: Dar limba germană e mai bună decât cea maghiară? Stă mai aproape de dv. decât cea maghiară?

Dr. I. Maniu: (continuând) dacă eu lupt contra tendințelor de maghiarizare în armată. Eu asta o află de foarte curioz și dacă nu ași profesat acest principiu și nu aș sta pe acest punct de vedere, atunci aș fi foarte inconsecvent. Pentru că dv. știți prea bine că atât eu cât și partidul nostru luptăm cu toate puterile contra maghiarizării și contra năzuințelor de a maghiariza în instituțiile statului.

Pășirea noastră în aceasta privință este lămurită. Oare nu ar fi o inconsecvență desăvârșită, dacă eu și partidul nostru am privi cu mâinile în sân cum încercați dv. să faceți și din armată un mijloc de maghiarizare? Din aceea armată, care trebuie să fie puternică și sănătoasă în toată organizația ei, și de care aveți trebuință în această țară atât dv. cât și naționalitățile?

Dv. ați început lupta națională cu pretențiunile, conform cărora să vi se dea concesiuni naționale în chestiile militare. Noi nu dorim să contestăm acestea drepturi ale dv. și nu vrem să le supunem unei aprecieri meritice, dar atâta putem constata, că în această luptă nu ne alăturăm la dv. (Voci din stânga: Știm noi asta!)

Dr. Șt. C. Pop: Nu am fost nici contra acestor pretențiuni!

Dr. I. Maniu: Nu putem adera la această luptă, pentru că am observat din declarațiile unor bărbați de stat, că dv. prin maghiarizarea armatei aveți tendința de a supune și armata principiilor de maghiarizare cunoscute în viața de stat, și când dv. singuri recunoașteți aceste tendințe, atunci nu puteți aștepta ca și noi să ne alăturăm la dv. Studiind datele statistice am ajuns la convingerea, că în întreaga Ungaria sunt numai trei regimente curat

ungurești, 10 însă de acelea, în cari nu e nici un Maghiar, apoi sunt 17 regimente în cari Maghiarii sunt în majoritate, iar 24 de regimente în cari naționalitățile nemaghiare sunt în majoritate.

Cu toate acestea din raportul de acum doi ani al ministrului comun de războiu află, că în Ungaria sunt 37 de regimente, la cari limba de regiment ar fi cea maghiară. Eu aceste năzuințe le află periculoase pentru armată. (Sgomot, voci: Mergi în Austria!)

Nagy E.: Un discurs de felul acesta nu poate fi ascultat în camera maghiară!

Dr. I. Maniu: Eu nu mă voi teme nici când să reprezint interesele poporului meu. Eu nu pentru aceea am venit în cameră, ca să vă spun dv. lucruri p'cute.

Eu am venit aici, ca să spun ceea ce eu după convingerea mea află că e lipsă să se spună aici, și fiți convingși, că eu nu mă voi lăsa terorizat de dv. Eu atât referitor la ori-ce instituții ale statului, cât și privitor la armată, voi expune totdeauna părerea mea bazată pe convingere și nu pe teorizm. (Sgomot infernal).

On. Cameră! Convingerea mea este, că nu e permis să introducem și în armată tendințele de maghiarizare.

Kállay L.: Nu-l mai ascultăm! Asta e porcărie! (Sgomot infernal).

Nagy E.: Mare îndrăzneală să vorbească cineva în tonul acesta în parlamentul ungar!

Fodor K.: În zadar stai acolo ca o stâncă de peatră, noi tot nu te vom asculta!

Președintele suspendă ședința pe 10 minute.

După redeschidere

Președ.: Declar ședința de deschisă. Vă rog să mergeți la loc. Urmăm discuția. (Voci). Înainte de a acorda d-lui deputat *Maniu* cuvântul, mă simțesc îndemnat să-i atrag atențiunea, ca în parlament să nu mai atace limba statului maghiar (așa e! așa e!). Pe semne d-nul deputat a uitat, că în Ungaria limba maghiară este de stat (Voci: așa e). Nu este pe lume nici un parlament, unde lucrul acesta s'ar tolera (Voci: așa e! așa e! aclamări și aplauze), ca un deputat al parlamentului să egite împotriva limbei de stat (așa e! așa e! Aclamări și aplauze) și dacă dl deputat va urma astfel, voi fi nevoit să-i suprim cuvântul. (Aprobări sgomotoase și îndelungate la kossuthiști).

Dr. I. Maniu: Convingerea mea este, că dacă Austro-Ungaria e să corespundă menirii sale istorice universale...

Szabo I. Să-și sacrifice caracterul său național, așa-i? (Sgomot).

Dr. I. Maniu (continuând) atunci razimul ei cel mai puternic să-i fie armata. (Mare sgomot).

Rákay L.: Armata, nu națiunea? (așa-i, adevărat!)

Dr. Maniu: Scopul argumentațiunii mele este să arăt, că nu este permis să introducem în armata care este cea mai puternică garanță a existenței monarhiei, frecările și certele naționale. (Mare sgomot).

Preș.: Noi voim să introducem limba statului în armată (Vii aclamări și aplauze în stânga și dreapta), voim să introducem spiritul maghiar (vii aclamări și aplauze). Nu este vorba de introducerea chestiei naționale în armată (aprobări). Rog pe dl deputat să rămână stiet între marginile indicate de mine în discursul său, căci altocum voi fi silit să-i suprim cuvântul (aprobări vii generale și aplauze).

Dr. Maniu: Oaorată cameră! Atunci când atac proiectele de lege...

O voce (în stânga): Unde ați comandat discursul acesta? (așa e! așa e! în stânga. Voci în dreapta: La Viena! Senzație, sgomot).

Cont. Battányi T.: Plecați la București, ori la Viena! (Sgomot).

Dr. Șt. C. Pop: Nu ne dăsem năcairi, căci avem dreptul să stăm aici! (Sgomot continuu în stânga. Președ. sună).

Dr. I. Maniu: Atunci, când critic instituțiunea armatei din acest punct de vedere, o fac din motivul, ca instituțiunea aceasta să nu stea în serviciul unor interese particulare. (Mare sgomot și voci în stânga: Asta totuși este prea mult! Să ascultăm pe președintele!)

Președ.: De oarece dl deputat n'a dat ascultare cuvintelor mele de admoniție, îi suprim cuvântul (aprobări generale, aclamări și aplauze.)

Cronică pedagogică.

Predarea limbii maghiare în școala noastră populară.

O chestiune capitală, dela a cărei deslegare depinde în mare măsură progresul în instrucțiune în școala noastră, este predarea metodică a limbii maghiare.

Faptul, că în urma legii nouă școlare trebuie să se dea un teren atât de larg acestei limbi, e de ajuns să ne determine la aflarea unui metod cât se poate de practic și mai ușor ducător la scop.

Dacă se și fac de fapt încercări încercări zadarnice în direcția aceasta, cauza nesuccesului mai e de a se căuta și în împrejurarea, că prin dispozițiunile aceleiași legi se impune chiar predarea unor obiecte anumite în limba statului.

Prin aflarea unui astfel de metod dară, prin care mai ușor să se eschiveze materialul de parcurs în limba statului, s'ar putea economisi o bună parte de timp, care ar avea să se folosească la predarea mai îngrijită a celorlalte obiecte, de cari legea nouă numai în rândul al 2-lea se îngrijește.

Fiind însă chestia predării cu succes a limbii maghiare, o problemă nu numai de căpetenie, dar și anevoioasă de rezolvat, e de dorit, ba chiar indispensabil, ca toate întrebările privitoare la predarea limbii din chestiune să se discute în comun, comunicându-se toate experiențele, prin ceea ce ușurându-se munca s'ar putea ajunge mai înțeleasă la succesul dorit.

Deși în privința aceasta s'au făcut unele încercări, ba s'au scris și manuale pe baza unor sisteme mai practice, totuși având în vedere, că nici în acestea nu se dau necesarele îndrumări, atât de indispensabile, mai ales învățătorilor începători, cari adeseori sunt constrânși a face încercări de prisos, ba și nesuccese chiar, află de potrivit a înșira aici câteva puncte cari să se aibă în vedere la predarea limbii maghiare.

Cea mai mare greșală, de care mai sufer și azi unele manuale de școală e, că acestea nu țin cont de cursul natural al dezvoltării spiritului elevului. De această scădere ne vom feri în orice lucrare pedagogică, dar mai vâtos, când e vorba de predarea elementelor unei limbi străine.

Lucrul de căpetenie ce trebuie să-l avem în vedere aici va fi dară să urmărim același mers în instrucțiune, pe care l-a parcurs însăși învățarea limbii materne, în dezvoltarea naturală a copilului.

De oarece acest postulat pedagogic se realizează mai ușor prin metoda directă, de aceea nu se poate îndestul recomandă această procedură, prin care cuvintele se leagă direct de imaginea obiectelor intuite, urmând astfel și în spiritul elevului o corăspunzătoare asociere.

Conform cursului ce-l percurge în dezvoltarea sa spiritul copilului la învățarea limbii materne, succesiv vom proceda și la învățarea limbii maghiare, grație, dela cunoscut la necunoscut, dela ușor la mai complicat.

Pe treapta întâi elevul va fi lăsat să intueze pe rând obiectele înconjurătoare din sala de învățământ, având mai pe urmă să repeteze numirea lor spusă de prelegător în limba maghiară.

Procedând în felul acesta, facem totdeauna și o repetiție a materialului propus la intuiție și mijlocim, ca acela să se imprime mai bine în memoria elevului.

Pe treapta a doua se vor forma ziceri simple din cuvintele învățate și adică mai întâi în limba română și apoi espunându-le acelea și în limba maghiară. Dela aceste ziceri simple, constatătoare din câte un subiect și un predicat, vom trece apoi succesiv la ziceri mai grele, având de bază comparațiunea diferitelor obiecte din școală cu privire la culoare, mărime, greutate etc., cu a căror numire învățătorul s'a ocupat pe treapta întâi.

Cât privește formarea de ziceri se vor tracta acele însușiri, cari sunt mai ușor apercetibile și cari pot lăsa o impresie mai durabilă în sufletul elevului. Repetiri se vor face cât de des, insistându-se ca materia parcursă să se asimileze cât mai bine în spiritul elevului și să fie cât se poate mai bine înțeleasă. Așa urmând, putem sigur conta la un rezultat multămitor, căci simțindu-se elevul sufletește elevat, prin faptul, că și în altă limbă își poate exprima cugetele, se va ambiționa și își va da deosebită silință.

Pentru a ne convinge, dacă elevul a priceput materia predată, îl vom pune apoi să arete obiectele despre cari vorbește, tot asemenea să repete aceleași mișcări pe cari învățătorul pentru predarea să fie mai vie a aflat de bine să le eșecute.

Trebuie să avem continuu în vedere apoi și împrejurarea, că orice materie neînțeleasă, îngreunează lucrarea noastră pedagogică, ceea ce se esplică prin faptul, că spiritul elevului în cazul acesta e distras, ba nu arată nici un interes pentru lecțiune. Afară de aceea o astfel de procedură e de natură nu de a alimenta și cultiva tesaurul spiritual al elevului, ci din contră a-l slăbi.

Rămâne să știm, ce material de cuvinte să folosim cu privire la formarea celor dintâi ziceri, cari constituie temeiul învățării limbii maghiare.

Și în privința aceasta principiul: „Dela mai simplu la mai complicat” ne va servi de călăuză.

Ar fi cu totul nepedagogic, dacă am lua astfel de cuvinte, cari pe lângă că ar diferi absolut în sunet de cuvintele corăspunzătoare românești ar mai oferi și greutăți în pronunțare.

Luând în considerare, că însușirea unei limbi străine și așa ne oferă destule greutăți, lucrul cel mai cuminte ar fi dacă ne-am nisui — pe cât e posibil — să reducem aceste dificultăți.

Se vor alege deci spre scopul acesta cuvinte, cari să arete o asemănare în pronunțare. Astfel de cuvinte ar fi: iskola, székely, kréta, tábla, czruza etc. sau de acelea, cari s'au luat prin imprumut reciproc din o limbă în cealaltă.

În acest mod nu numai că cuvintele se vor însuși mai ușor, dar și pronunțarea va fi mai fluentă.

Prin cele indicate până aici, ar fi deslușit felul de procedură la predarea materialului din limba maghiară pentru anul I. de școală.

Cu mai multe greutateți are să lupte învățătorul la predarea limbii maghiare în anii următori de școală.

Așa de pildă grea problemă de rezolvat are la predarea cu succes a cuvintelor sufixate, precum și a celor compuse cu postpozițiuni.

Aici se va avea în vedere dezvoltarea naturală a simțului de limbă al elevului. Nu vom insista dar la explicarea sufixelor și postpozițiilor pe cari și așa nu le ia în seamă, despre ceea ce ne convingem din faptul, că primele cuvinte școlare le înșiră fără nici o legătură.

În scopul însușirii mai grabnice a sufixelor cari elevul și le fixează după auz (la cuvintele de ton afund, se alătură sufixe de ton afund și viceversa), numai după un exercițiu mai îndelungat vom pune astfel de întrebări, din cari elevul să poată deduce și simți sufixele și postpozițiunile respective, conducându-l la un răspuns sigur și prin executarea mișcărilor corăspunzătoare sufixului.

Întrebând de pildă unde e cartea, ușor ne putem aștepta la sufixul convenit, dacă cartea de fapt o vom fi așezat în bancă.

Cu privire la formarea primelor ziceri, le vom forma cu ajutorul verbelor auxiliare întrebunțate în cele trei timpuri principale și aplicate în persoana a treia. Preferim vorbirea în persoana a 3-a, nu atât pentru că copilul deja când începe să încheie primele cuvinte, vorbește în această persoană — chiar și despre sine, — ci și pentru că acțiunea indicată prin această persoană o intuiază mai bine decât pe a sa proprie.

Alegând un subiect și făcând ca elevul să observe diferitele lui acțiuni, prin întrebări îl conducem să răspundă despre acele acțiuni în timpul prezent, trecut și viitor, și adică mai întâi în limba maternă și apoi în limba maghiară.

Întru ajungerea mai ușoară a scopului nostru ne pot face servicii acei elevi, cari având ceva cunoștință despre limba de predat ușor ne pot da răspunsuri corecte.

În lipsa acestora, în școala cu mai multe despărțăminte ne vom folosi de elevi din clasele superioare.

Cât privește punerea întrebărilor la elevii începători, aceasta deși s'ar părea foarte restrânsă, totuși poate fi de o varietate destul de mare.

A insista pentru varietate, nu se poate recomanda deci desigur, dacă e vorba ca instrucțiunea să nu devină monotonă.

În clasele superioare prin acest mijloc se poate exercita mai bine folosirea sufixelor și postpozițiilor.

Prin întrebări variate se pot mijloci răspunsuri foarte diferite.

Dupăce în felul indicat s'au făcut exerciții de vorbire îndestulătoare, se poate trece deja în clasa a 2-a la predarea în scris a sunetelor limbii maghiare. Cunoscut fiind pe deplin semnele grafi și cele diferite de ale limbii materne, se vor scrie și oeti ziceri scurte și deja cunoscute dela predarea verbală, având ca prelegătorul să îndrepte eventualele greșeli

prin punerea de întrebări ajutătoare, sau folosindu-se și de alte mijloace ce simțul pedagogic îi dictează.

E lucru de sine înțeles, că predarea trebuie să fie cât se poate de vie, variată, întrețesută din când în când de astfel de observări, prin cari să dăm forțe nouă spiritului oboșit al elevului și să întărim interesul lui ce eventual ar fi slăbit în decursul prelegerii.

Această procedură practică o vom continua și în clasele următoare, când vom fi avertizați la regulile gramaticale. Acestea fiind deja cunoscute dela limba maternă, ușor putem să le aplicăm și la limba maghiară, tirând cont — bine înțeles — de particularitățile limbii materne a elevului, de deosebiri, și asemănările dintre acestea și limba maghiară.

Însușite și regulile de gramatică în partea lor esențială, și putând astfel elevul să răspundă la întrebări și corect la întrebări, ușor își va putea el câștiga ușurință în exprimare, dacă îl vom pune să dea diferite bucăți. Putând să reproducă elevul câte o istorioară simplă, predată de învățător, e dovadă sigură, că munca lui s'a răspândit pe deplin.

Astfel poate avea mângâierea, că sacrificiile făcute poate chiar în detrimentul celorlalte obiecte de învățământ cel puțin și-au adus rodul dorit.

Dee Dzu ca aceste puținerețuri cari n'au nici decât pretenția originalității, să aibă parte de cordială primire în programul de lucrare al învățătorilor, lucru de care de altcum nici nu mă îndoes, căci toate cele înșirate sunt menite să fie — pentru învățătorii începători mai ales — programul care să le conducă pași în instrucțiunea limbii maghiare, scutindu-i de multe încercări de prisos.

Fie ca aceste puținerețuri să coboare o rază de mângâiere în sufletele acelor învățători încărunțiți, cari neavând parte de o instrucțiune mai sistematică în limba maghiară, sunt siliți în fața legii nouă școlare să-și însușiască indispensabilele cunoștințe din această limbă pe cale privată.

Nădăjduiesc, că acomodându-se acestui program vor simți o mare ușurință la predarea limbii maghiare, economisându-se o parte bună de timp.

Cu toate acestea, îmi rezerv dorința, ca acest mic început să fie numai un îndemn, pentru ca alte condeie mai deprinse și alte persoane cu experiență mai bogată să clarifice chestia la a cărei discuție sper că fiecare învățător capabil și dornic de înaintarea neamului său românesc trebuie să-și dea concursul.

Rog p. stim. învățători ca acestor câteva rânduri să le dea atențiunea ce li se cuvine.

G. Fl. Preșmereanu
absolv. de teol. și pedagogie.

Din România.

Întărirea Mitropoliilor Atanasie și Pimen.

Monitorul Oficial al României a publicat în numărul de Vineri următorul decret regal:

Carol I. Prin grația lui Dumnezeu și voiața națională, Rege al României, La toți de față și viitori, sănătate.

FOIȘOARĂ.

Anastasia Șaguna

mama metropolitului Andrei¹⁾

— 1785—1836. —

(Urmare.)

Se pare, că palatinul a împlinit rugarea arhiepiscopului, dând ordin în forma cerută de acesta. Abia trec însă câteva luni și arhiepiscopul se plânge palatinului într-o hârtie din 16 Martie 1815, că copiii lui Șaguna au fost ascunși dinaintea preotului catolic din Mișcolț, căruia îi încredințase dânsul, și duși pe furiș în Pesta la neguțatorul gr.-neunit Grabovszky²⁾. Acest Atanasie Grabovszky — unchiul Atanasiei — era om cu stare bună: negustor fruntaș cu legături întinse³⁾. El se va fi milostivit de o nepoată, — care era în același timp mamă îngrijorată de soarta și sufletul copiilor săi — primind-o și ocrotindu-o la sine. Aci trebuie să fi venit Anastasia cu copii chiar la începutul anului 1815, căci consiliul orașenesc din Pesta raportează în 24 Iunie al aceluiași an chiar împăratului — așa depăr-

tate valuri aruncase această chestie, ca o prevestire, că unul din cei trei copii ași va avea în viață sa mult de lucru cu împăratul. — Acest raport arată, că copiii lui Șaguna se află împreună cu mama lor de 5 luni de zile în Pesta la Grabovszky, cercetând în fiecare Duminică și în sărbători biserica „greco-valahă”, că au fost câtva timp și în Viena, unde copiii au cercetat școala grecească. În Viena se știe, că aveau rudeni în vestita familie a baronului Sina.

Intr'aceea tatăl copiilor, Naum cel scăpat atâr în privința situației materiale, cât și a religiei străbune, — moare. Văduva Anastasia înainteză acum o petiție la curtea din Viena cerând să i se dea voie a-și crește copiii în religia străbună Rugară ei însă nu află ascultare. Din Viena i se dă în 15 Iulie 1815 răspunsul categoric, că copii trebuie creșcuți în religia tatălui lor, care a fost catolic⁴⁾.

Dar Anastasia era, se vede, o femeie plină de energie și virtute creștinească, și nu se lasă înduplecată, nici chiar prin porunci împărătești, a se deslipe de copilașii săi iubiți. Prin stăruința ei admirabilă, și de sigur cu ajutorul rudeniilor sale bogate și influente, a izbutit a se mai împotrivi câtva vreme împlinirii acestei porunci împărătești. Abia trece însă un an,

când îi sosește din Viena un nou ordin (data 30 Aug 1816), prin care e provocată a-și da copiii numai decât în gră arhiepiscopului Fischer, ca să fie creșcuți de către acesta în credința romano-catolică.

Ce să facă acum biata femeie? Sufletul ei de mamă iubitoare și creștină evlavioasă se va fi cutremurat de gândul, că ar fi cu putință să i se smulgă cele trei odrasle cu forța dela sânul de mamă, și să se pomenească dintr'odată lipsită de copilașii, cari erau singura mângâiere a văduviei sale. Ca un fior al morții va fi străbătut prin inima ei gândul acesta îngrozitor.

Primejdia era foarte aproape și inevitabilă. Se hotărăște totuși a mai face o încercare. Dacă nu poate înlătura cu desăvârșire pericolul, ce amenință cu sfârșire inima ei de mamă duioasă, cel puțin să-l micșoreze! Peste 13 zile (12 Septembrie 1816), înainteză o nouă petiție, în care declară, că se va supune ordinului prea înalt și va pleca fără amânare în Mișcolț, învâduindu-se a-i crește în religia rom.-cat., numai să nu fie descurățită de dânsii! Totolată rudeniile ei George și Naum Mutsu (în act „Mucsol”) iau asupra lor îndatorirea de a o ajuta cu bani, ca să-și poată crește copiii și promit, că nu vor împiedeca educația ce era, acum definitiv hotărât, a se da acestor copii în religia romano-catolică...

Copiii ajung deci toți trei în mrejele catolicismului cuceritor, după cum e a planul arhiepiscopului Fischer, și cum va fi fost într'un moment de sărăcie și de slăbiciune, intenția tatălui lor, a nefericitului Naum. Dar Anastasia, ca o mamă înțeleaptă și eroică, a știut să exercite asupra educației copiilor săi — fiind împreună cu dânsii — o influență statornică și cu mult mai hotărâtă, decât s'o fi putut altera rezultatul oricăror forțări și măsuri pedagogice a catolicilor, recunoscând de altfel ca foarte înșușiți în materie de prozelitism religios.

Astfel vedem, că în 12 Ianuarie 1822, băiatul cel mai mare Avreta, ajuns acum la vârsta de 19 ani, părăsește religia r.-cat. și se întoarce iarăși la legea părinților săi, declarând, că la acest pas s'a decis nealbit de nimeni, ci îndemnat numai de glasul convingerii. Într-o hârtie scrisă ungurește și adresată palatinului spune, că dorește să rămână în legea în care s'a născut, de oarece „nici acum, după instrucțiunea catolică nu simt nici o înclinație pentru această religie”. Sperând, că în viitor va fi crutat de orice siluire în privința convingerilor sale religioase, cere protecția palatinului, ca să poată rămâne și pe mai departe în legea sa strămoșească, (subscris Șaguna Ferentz).

(Va urma.)

¹⁾ Pestinum ad mercatorem eidem ritui Graeco-non unito addictum Grabovszky.

²⁾ A murit la 1840, în etate de 61 ani.

³⁾ „Proles dictae Anastasiae Mutsu in religione patris catholici educandas esse.”

Asupra raportului ministrului nostru secretar de stat la departamentul cultelor și instrucției publice sub No. 2285;

Văzând că colegul electoral prevăzută în art. 1 din legea pentru alegerea Metropolitilor și Episcopilor eparhioți, cum și a constituției s'antului sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, întrunindu-se în ziua de 5 Februarie a. c., a ales pentru scaunul de Arhiepiscop și Metropolit al Ungro-Vlahiei, exarh al plaiurilor și Primat al României, pe Preasfinția Sa părintele **Atanasie Mironescu**, Episcopul eparhiei Râmnicului Nouului-Severin, cu majoritate de 188 din 219 votanți, și pe Preasfinția Sa părintele **Pimen Georgescu**, Episcopul eparhiei Dunării-de-Jos, pentru scaunul de Metropolit al Moldovei și Sucevei, exarh al plaiurilor, cu majoritate de 199 voturi din 211 votanți.

În puterea art. IV din citata lege: Am decretat și decretăm:

Art. I. Prea Sfinția Sa părintele **Atanasie Mironescu**, Episcopul Nouului Severin, este înțărît pe scaunul de Arhiepiscop și Metropolit al Ungro-Vlahiei, exarh al plaiurilor și Primat al României pentru care este ales.

Art. II. Prea Sfinția Sa părintele **Pimen Georgescu**, Episcopul eparhiei Dunării-de-Jos, este înțărît pe scaunul de Metropolit al Moldovei și Sucevei, exarh al plaiurilor, pentru care este ales.

Art. III. și ultimul. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul cultelor și instrucției publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezentului decret.

Dat în București, la 6 Februarie 1909.
Carol.

Serate de ale meseriașilor nostri.

Fidelă programului, ce și l-a croit de un lung șir de ani, „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, și a ținut Joi, în 28 Ian. n. c., prima ședință literară din 1909. În cuvântul de deschidere al acestei prime ședințe, președintele Tordășianu, ne vorbește despre însemnătatea culturală, ce o are Reuniunea noastră. Dă, sprijinit de scrierile dlui Petre Ilieș, actualmente compactor în Râmnicul-Vâlcea, care numește Reuniunea „Templu cultural al meseriașilor români”, arată, cum dl Ilieș consideră drept zile fericite zilele celor 6 ani petrecuți în Sibiu și tot de zile fericite trebuie să considere toți meseriașii zilele, pe cari le petrec în mijlocul acestui așezământ, fie ei bătrâni, fie tineri, aparțină ei secunilor femeiesc, ori bărbătesc. Sunt rare instituțiile noastre culturale, în cari meseriașul, după greul muncii de peste zi, să aște, precum o află în Reuniunea sibiană, recreație potrivită, recreație înălțătoare de inimă și în același timp și educatoare. Dl Tordășian din parte-și constată cu vie mulțumire sufletescă, că foșlos trag din bunătățile Reuniunii și măiestrii și calfele (sodalii) și ucenicii (învățaceii meseriașilor). Semn acesta, că cu toții sunt pătrunși de chemarea, ce o are pentru noi acest templu cultural al meseriașilor. Aduce laude măiestrilor, cari țin să fie adevărați părinți pentru calfele și pentru învățaceii lor și aduce laude binemeritate tineretului, calfelor, cari în tîmpină cu frățescă dragoste pe frățiorii lor mai mici, pe învățaceii. Ne arată înțelepciunile măiestrilor, cari culminează în isprăvile „Întrunirii de Mercuri”, când ei se adună și să sfătuesc asupra celor de făcut, ca treburile lor să înainteze; ne arată diferitele lucrări ale sodalilor și stărue cu deosebire asupra părții educative, ce Reuniunea o eșercită asupra învățaceilor întruniți în dupameza Duminecilor în localitățile noastre. Aici dat le este acestor tinere mlădie neajutorate și lipsite de povețele părinților, să audă cuvinte de mângăiere, de încurajare, să audă povețe adevărate părintești, pe cari dacă le vor urma, folositori au să devină lor, familiilor lor și neșmului. Nu înțrelăsați nici unii nici alții, zice dl Tordășianu, de-a vă folosi din aceea cu ce Dumnezeu ne-a înzestrat și nu va întârzi-a vremea, când recunoaște-se va de obștea noastră, că cu adevărat templu cultural al meseriașilor nostri e Reuniunea noastră.

De încheiere ne aduce la cunoștință dureroasă știre, că zelosul mehanic Eugen Macarie, originar din Hopârta, fiu de preot și cu pregătire de 3 cl. gimn. a părăsit mult prea timpuriu această vale a plângerilor, la vârsta de 29 ani, lăsând în adăncă jale tinăra sa soție Amalia n. Pop și un copilăș minor.

După citirea prin notarul Duca a proceselor verbale din cursul lunii Ianuarie, am intrat în însăși ședința literară și aici trebuie să remarc, că între debutanții seratei s'au disins dna profesoară Eugenia Tordășianu, care ne-a cetit în mod ideal poezia „Dragoste învrăjbită” de Coșbuc. Înălțătoare au fost cântările solo executate de dnii I. Stanciu, Mih. Neagu, Eugen Pop cum și de dra Marioara Avrigean. Multăz au produs I. Coroiu, s. croitor, cu câteva anecdote de Speranță, cum și învățaceii croitori Filofteiu Ilia, și Emil Ramba. Bine au decămat Valeriu Bologa „Cănele soldatului” de Alexandri, Eugenia Bologa „Povestea crinului”, și Ilie Petrașcu „Iarna pe uliță”. Dl I. Miga, sod. pantofar, ne-a predat ca întotdeauna cu multă pătrundere „Revolta” de H. Lecca.

La fine s'au sortat între noi 15 cărțile folositoare, ear dl Tordășianu, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, ne chiamă la ședința din 25 Februarie n. c.

„Învingătorul.”

NOUȚĂȚI.

La fondul cultural arhiepiscopal a trimis domnul **Eugeniu Muntean**, candidat de preot și student în drepturi din Agnita, suma de 10 coroane, ca răscumpărare a anoușurilor de fidanțare cu dșoara **Genica Bărsan** din Beclean.

O nouă revistă. Dl Simeon **Măndrescu**, de origine dela noi, acum profesor de limba și lit. germană la universitatea din București, face cunoscut printr'un prospect, că în curând va scoate o revistă lunară intitulată „Cultura germană”. Conducătorul revistei crede, că e nevoie de o schimbare în îndrumarea culturală română din țară, prea influențată de spiritul „frățuzesc” în multe din manifestările sale. Credința aceasta poate să cuprindă și un adevăr oarecare; inițiativa însă d'a publica o revistă cu titlul „Cultura germană” pentru a combate pe cea franțuzească, este cu totul nenimerită.

Episcopatul sârbesc la ministru. O deputațiune a episcopatului sârbesc, constatătoare din 7 episcopi, conduși de patriarhul L. Bogdanovici, a fost primită de ministrul președinte Wekerle. Deputațiunea cere, într'o rugare adresată Maiestății Sale, reparație pentru învinuirile de înaltă trădare ridicate împotriva bisericei sârbești. Ministrul a răspuns, că rugarea se va înainta către Maiestatea Sa.

Ziar cotidian slovacesc. Deputatul slovac Milan Hodza, care publică un ziar săptămânal mult cetit sub titlul „Slovensky Tizlennik”, proiectează acum să schimbe ziarul său într'un ziar cotidian, primul ziar național slovac ce va apărea zilnic și va contribui și mai mult la întărirea mișcării naționale slovacă.

„Confiscat”... Din vesela grădină, din Bucovina, ne vine știre nu tocmai veselă: numărul mai nou al ziarului „Patria” din Cernăuți poartă în coloanele sale câteva locuri mari albe, cu indicația „confiscat”. — Sistemul însă, e prea învechit, ca să mai poată prinde; astfel de măsuri vor contribui și mai mult la întărirea sentimentului național prigunit al fraților bucovineni.

Cutremure în Bulgaria. Se anunță din Bulgaria zguduirii puternice din mai multe sate, ai căror locuitori fără adăpost fug spre satele învecinate.

Earnă lungă. N'a început să se topească zăpada în părțile noastre, și o nouă ninsoare s'a așternut în zilele acestea pe munții și văile din împrejurime. Gândul, că earna aceasta lungă și aspră totuși este pe ducă, și că soarele primăvăratic va fi îndurător pentru cei ce au suferit de frîgul iernei, înviorează sufletele celor necăjiți.

Apus de soare, noua piesă istorică a dlui Barbu Delavrancea, reprezentată la teatrul național, cum am anunțat, a fost primită în prima seară cu o rară însuflețire din partea publicului. Interesul se afirmă și mai departe: lumea bucoareșteană, și chiar din provincie, dă năvală la teatru ca să asculte și să vadă ultimele clipe din viața marelui voevod al Moldovei, turnate în formele unei limbi măiestre. Rolul principal este interpretat de artistul vestit Notara, care face din figura lui Ștefan o creațiune mult lăudată de critică. Alt rol însemnat, și bine jucat, a fost ținut de dna Olimpia Bărsanu, cunoscută și la noi; dl Zaharie Bărsanu a jucat rolul unui hatman și a contribuit cu talentul său la reușita deplină a piesei, care va încheia cu cinste stagiunea aceasta a teatrului național.

La fondul Episcopul Nicol. Popea pentru masa învățaceilor meseriași au mai dăruit: Aurel Nistor, paroh (Arpatoc) 1 cor., Livia Dr. Crăciunescu 50 bani, Ioan Cioran, măestru faur (Mercuria) 40 bani, Constantin Prie, paroh (Săcădate) și soția sa Ana 1 cor. și V. Tordășianu, prez. 10 bani.

Reuniunea rom. de înmormântare din Sibiu și-a ținut adunarea generală în 14 Februarie n. sub conducerea președintelui **Pant. Lucuța**. Raportul general a fost luat la cunoștință. Din el aflăm, că întreaga avere a reuniunii face 17.292 cor. S'a luat hotărâre să se scrie istoricul reuniunii, din incidentul că în anul acesta împlinește zece ani de existență, apoi s'a ales nouă direcțiune pe perioada anilor 1909—1911, dupăcum urmează: P. Lucuța, președinte director, V. Tordășianu, secretar, P. Ciora, cassar, Dr. P. Span, I. de Bărdossy, T. Popovici, I. B. Boiu, A. Onițiu, I. R. Man, frizer, F. Crucea, croitor, I. Maru, pardositor, T. Moldovan, cismar, P. Stoica, S. Stoica și N. Apolzan, economi, membri în direcțiune.

Azev. Iată un nume, care azi e subiect de convorbire și de curiozitate în toate ziarele. Acest spion politic al Rusiei a jucat un mare rol între revoluționarii ruși, cari îl credeau omul lor de încredere într'un lung restimp de zece ani de zile. În realitate el făcea parte din poliția secretă; dar rafineria sa ne mai pomenită i-a câștigat în comitetul executiv al revoluționarilor o trecere și o autoritate de conducător. În sinul comitetelor revoluționare se găsea astfel totdeauna câte un trimis special al poliției secrete. Atentatele, îndreptate în contra persoanelor din înalta aristocrație rusească și în contra câtorva capi ai autorității, unele n'au izbutit firește — altele au reușit cu toate acestea, dar mulți revoluționari au plătit cu viața încrederea avută în Azev. Omul, în sfârșit a fost dat de gol; dar cu șiretenia obicinuită a scăpat până acum de răzbunarea ce-l pândeste. — Acest Azev este de altfel evreu, și-l chiamă Maier Fișelevieci Azev; a dus o viață furtunoasă, până ce a intrat în serviciul poliției secrete. Unde o fi acum, nu șeștie.

Cărți și reviste.

Unirea Principatelor (1859), povestită Românilor cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani dela întemeierea statului român de N. Iorga, din însărcinarea secțiunii Iași a „Ligei culturale.” Valenii de Munte, tip. „Neamul Românesc”, 1909, 1 broș. de 120 pag. Prețul 80 de bani. Se poate comanda și prin librăria arhiepiscopală din Sibiu.

„Biblioteca pentru toți”, nrul 414, conține nuvelele *Cuvântul dat și O spovedanie*, de marele romancier și psiholog **Paul Bourget**, unul din cei mai mari scriitori ai literaturii franceze. Traducerea e făcută de dl I. Periețeanu (Narcis). Prețul unui exemplar 30 bani. De vânzare la toate librăriile.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea producțiunii declamatorice-teatrale muzicale aranjate de tinerimea română din Cristian în 1 Ianuarie a. c. s'a încasat cu totul 31220 coroane. Spesele au fost 13648 coroane. Venit curat a rămas 17572 coroane.

Au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii: Dnii Virgil Pop, paroh Cristian 5 cor.; Carl Czell, administrator la fabrica „Czell” din Cristian 3 cor., Otto Pirringer, preot săsesc Cristian 4 cor., Sigmund Magyari, postar Cristian 2 cor., Vasile Stoica, student Brașov 2 cor., Ioan Lassell, birtaș, Cristian 2 coroane.

Surprindere plăcută ne-a făcut dl Bucur Popovici, neguțator în Hațeg, care și de astă dată îndepărtat fiind de locul natal, nu ne-a lipsit de binevoitorul sprijin, trimițând 10 coroane pentru înfrumusețarea bisericii.

Din venitul curat 8286 coroane s'au adăos la fondul „Călușierilor români din Cristian”, ear 9286 coroane s'au adăos la fondul pentru înfrumusețarea bisericii.

Subscrișul, ca conducător și patron al acestei petreceri, mulțămesc la toți și toate, cari au contribuit ca prima zi a anului 1909 să fie pentru noi o zi de bucurie. Dea D zeu să fie și pe viitor de bun augur.

Special mulțămesc dlui George Linou, învățător, ca conducător al coralui, precum și dlui Vas. Stoica, student în Brașov, care a instruit tinerimea română din Cristian să joace frumosul joc național „Romana”.

Cristian, în 1 Februarie 1909.

Virgil Popu
paroh.

Poșta redacției.

Dlul G. F. P. în B. Trimite și vom vedea. Dacă e lucrare bună, se publică.

„Se înființăm fonduri bisericesti”. E lucrare scrisă cu prea puțină îngrijire. Nu o putem publica.

I. P. cleric în A. Părerea noastră este, ca toți clericii să se grăbească cât mai mult a ocupa și cu concurse mai scurte orice parohie, și să nu aștepte alte bunătăți, cari pot fi mai amare.

Teatru german.

Mercuri: Teatrul e închis.

Joi: *Die fremde Frau*, dramă.

Creșterea dinților.

Dați suferinșilor Emulsiunea lui SCOTT și puneți capăt insomniei.

Dinții

ies fără durere și fără turburări de intestine și de vin albi, tari și drepti. Copilul devine prevenitor și ia cu plăcere 10 (270) 4-4

Emulsiunea lui Scott.

Mistuirea de e împiedecată se îndreaptă.

Prețul sticlei originale cor. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

Societatea pe acții pentru exploatarea și exportul apei minerale ungare

Budapesta V. Báthory u. 5.

Depozite generale la Dnii:

Ludovic Fuchs și I. B. Misselbacher
în Sibiu (Nagyszeben).

APE MINERALE

sunt în depozit și se vând cu schimbul sticlelor următoarele:

Borszék, fântâna principală
Borszék, fântâna Kossuth
Borszék, fântâna Baltazar
Matild, din fântâna Bodok
Baross
Borhegy
Boholt

E'öpatak
Rákosul-szp. „Maria”
Fehérkő
Gloria
Isvorul Hebe
Horgász

Hankó
Káson-Jakabfalva
Káson-Salutaris
Rapat
Selter săcuiesc
Stojka.

Nr. 119/1909 protop.

[64] 1-3

Concurs repetit.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a Șaldorf, protopresbiteratul Mediașului, în urma ordinului Prea Venerabilului Consistoriu arhidiecezan de dto 27 Ianuarie 1909 Nr. 1067 Bis., se escrie concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul sus indicat, prezentându-se în vre-o Duminecă ori sărbătoare și în biserică pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, în 7 Februarie 1909.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Mediașului.

Romul Mircea
protopresb.

Publicațiune.

Pe baza planului și Preliminarului de spese, aprobat de Prea Venerabilul Consistor Arhidiecezan sub Nr. 13811 școl. din 27 Noemvrie 1908. Să dă în întreprindere pe cale de licitațiune publică minuendă, edificarea școlai gr. or. române din Renget, protopresbiteratul Geoagului.

Licitațiunea să va ținea în casa parohială din loc: **Duminecă la 8/21 Martie 1909 la 1 oară p. m.** Prețul de strigare e 7234 cor. 82 fil. în care e computat și prețul brut cel prestează comuna bis. piatră, năsip, lemnul pentru partea edificiului deasupra (coperiș precum și alte cărăușii.)

Licitanții au a depune înainte de începerea licitațiunei vadiul de 10%.

Comitetului parohial își rezervă dreptul a conecrede edificarea aceluia în care și află încrederea, dintre minus oferenții.

Planul și preliminarul de spese și condițiunile se pot afla la oficiul parohial din comuna Renget și la oficiul protopresbiteral gr. or. din Orăștie.

Renget, în 12 Februarie 1909.

Lazar Stoica
not. com.

Simeon Filimonescu
paroh gr. or. rom.

Vidi:

Vasile Domșa
protopresbiter.

[50] 3-3

**De vânzare
un loc de zidit.**

Deslușiri:

Strada Rideli Nrul 9.

(62) 1-3

Vă mirați!**50,000 părechi de ghețe.****4 părechi ghețe numai cor. 7.**

Din cauza stagnării de plată a mai multor fabrici, am fost însărcinat a vinde o cantitate mare de ghețe, cu prețul tare redus sub costul de fabricare. — Vând deci ori-cui 2 părechi ghețe de piele pentru domni și 2 pentru dame cu și-nor, brune ori negre, galoșate, cu talpă de piele durabilă, foarte elegante, cel mai nou fason, mărimea după Nr. Toate patru părechile costă numai cor. 7. Trimitere prin ramburs.

EM. MAIERSDORF,
Podgórze Nr. 125.

Schimbul e permis, și returnarea banilor.

(61) 1-1

**Viță
de vie
al-
toită**

expediază sorte curate, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscută și solida firmă:

Prima plantatiune de vițe de pe Târnave.

Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaș, Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog ilustrat!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării și poate deci fiecare posesor de vie a-și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. (292) 24-34

Deschidere de prăvălie!**AVIZ!**

Ne permitem a aduce cu tot respectul on. public la cunoștință, că în **1 Martie a. c.** ne vom deschide o

**Prăvălie de manufactură
pentru dame și domni**

sub firma

TRENTINA & DANDA

Str. Cisnădiei 25.

(În casa cea nouă a Drului Bielz).

Strada Cisnădiei 25.

**Săpun de lapte de lilie
Steckenpferd.**

**Cel mai bun săpun pentru piele
și contra petelor de soare.**

Se capătă pretutindeni!

[38] 3-40

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidieceșană**

„CORDIANA”, institut de credit și economii, societate pe acții în Fofeldea.

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și de economii „Cordiana”, societate pe acții să invită conform ȘȘ-lor 19 și 20 ai statutelor societății la a

XI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Fofeldea (localul institutului) **Duminecă în 28 Martie st. n. 1909, după amiază la 1 oară.**

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei, bilanțul anului de gestiune 1908 și raportul Comitetului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului realizat conform Bilanțului.
3. Alegerea unui membru în Direcțiune, în locul celui eșit după vechime.
4. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii din Direcțiune.

Domnii acționari, cari în sensul ȘȘ-lor 22, 23 și 24 din statutele societății voesc să participe la adunare în persoană, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventualele dovezi de plenipotență, cel mult până **Vineri în 26 Martie n. a. c. la 6 oare p. m.** la cassa institutului în Fofeldea, la Filiala institutului nostru în Agnita, sau la institutul de credit și economii „Albina” din Sibiu.

Posesorii acțiunilor din emisiunea ultimă au drept de vot numai la adunarea din 1910.

Fofeldea, 17 Februarie 1909.

(63) 1-1

Direcțiunea.

Active — Vagyon.

Bilanț cu 31 Dec. 1908. — Mérleg számla 1908. dec. hó 31-én.

Pasive — Tétel.

	K	f
Cassa — Készpénz	4,576	59
Cambii de bancă — Bankváltók	495,178	—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök	62,020	—
Cont-curent — Folyó-számla	3,519	42
Realități — Intézetek házak	6,500	—
Mobiliar — Felszerelés	1,100	—
10% amortizare — leírás	110	—
	572,784	01

	K	f
Capital — Részvénytőke	120,000	—
Fond de rezervă — Tartalék-alap	24,127	—
Depozite spre fructificare — Betétek	276,236	76
Reescont — Visszeszámitolás	108,235	—
Cont-curent — Folyó-számla	22,537	25
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	62	—
Interese transitoare — Átmeneti kamatok	11,902	50
Profit curat — Tiszta nyereség	9,543	50
	572,784	01

Spese — Kiadás.

Contul Profit și Perdere — Nyereség és Veszteség számla.

Venite — Bevétel.

	K	f
Interese: — Kamatok:		
după capital social (emis. nouă) — az új kibocsátású részvénytőke után	3,258	80
de depuneri — betétek után	13,575	83
Contribuție directă — Egyenes adó	2,233	09
10% după interese de depuneri — 10% betéti kamatok után	1,645	04
Chirie — Házbér	480	—
Salare — Fizetések	6,117	60
Spese (porto, chirie, diverse) — Költségek (postadij, házber és különfelek)	2,428	32
Marce de prezență — Jelenléti díjak	323	—
10% amortizare din mobilier — 10% leírás a leltár számlán	110	—
Profit curat — Tiszta nyereség	9,543	50
	39,714	68

	K	f
Interese: — Kamatok:		
de escont — leszámitolt váltok után	20,699	05
de imprumuturi hipotecare — jelzálog kölcsönök után	4,460	38
de cont-curent — folyó számla után	73	02
Provizioni — Jutalékok	4,662	76
Chirie — Házbér	800	—
	30,714	69

Fofeldea, 31 Decemvrie 1908.

Iosif Lissai m. p.,
prezident.

Ioan Bonea m. p.,
viceprezident.

Petrescu m. p.,
director executiv,

Iacob Nastase m. p.,
contabil.

I. Mania m. p.,
cassier.

Alexe Manuil m. p.,
membru în direcțiune.

Ioan Precup m. p.,
membru în direcțiune.

Eliseu Balaban m. p.,
membru în direcțiune.

Aurel Constantinescu m. p.,
membru în direcțiune.

Examinând conturile prezente le-am aflat exacte.

Fofeldea, 24 Ianuarie 1909.

Comitetul de supraveghiere:

Aurel Milea m. p.

Simion Dragoman m. p.

Toma Folea m. p.

Petru Sopa 54 m. p.

Toma Sava m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat în decursul anului trecut de mai multeori cărțile și valorile institutului „Cordiana” atât la Centrala de aici, cât și la Filiala din Agnita și am aflat totdeauna cea mai bună ordine.

Bilanțul anual și Contul „Perduri și Profit” pe anul de gestiune 1908 l-am examinat și l-am aflat în deplină ordine cu registrele principale și auxiliare ale institutului, cu cari consună întru toate.

Deci Vă propunem a da absolutul direcțiunii pentru anul de gestiune 1908.

În privința împărțirii profitului curat ne alăturăm întru toate la propunerile direcțiunii.

Fofeldea, 17 Februarie 1909.

Aureliu Milea m. p., prezident.

Petru Sopa 54 m. p.

Toma Sava m. p.

Toma Folea m. p.

Simion Dragoman m. p.